

Żaba śmieszka *Pelophylax ridibundus* (1212)

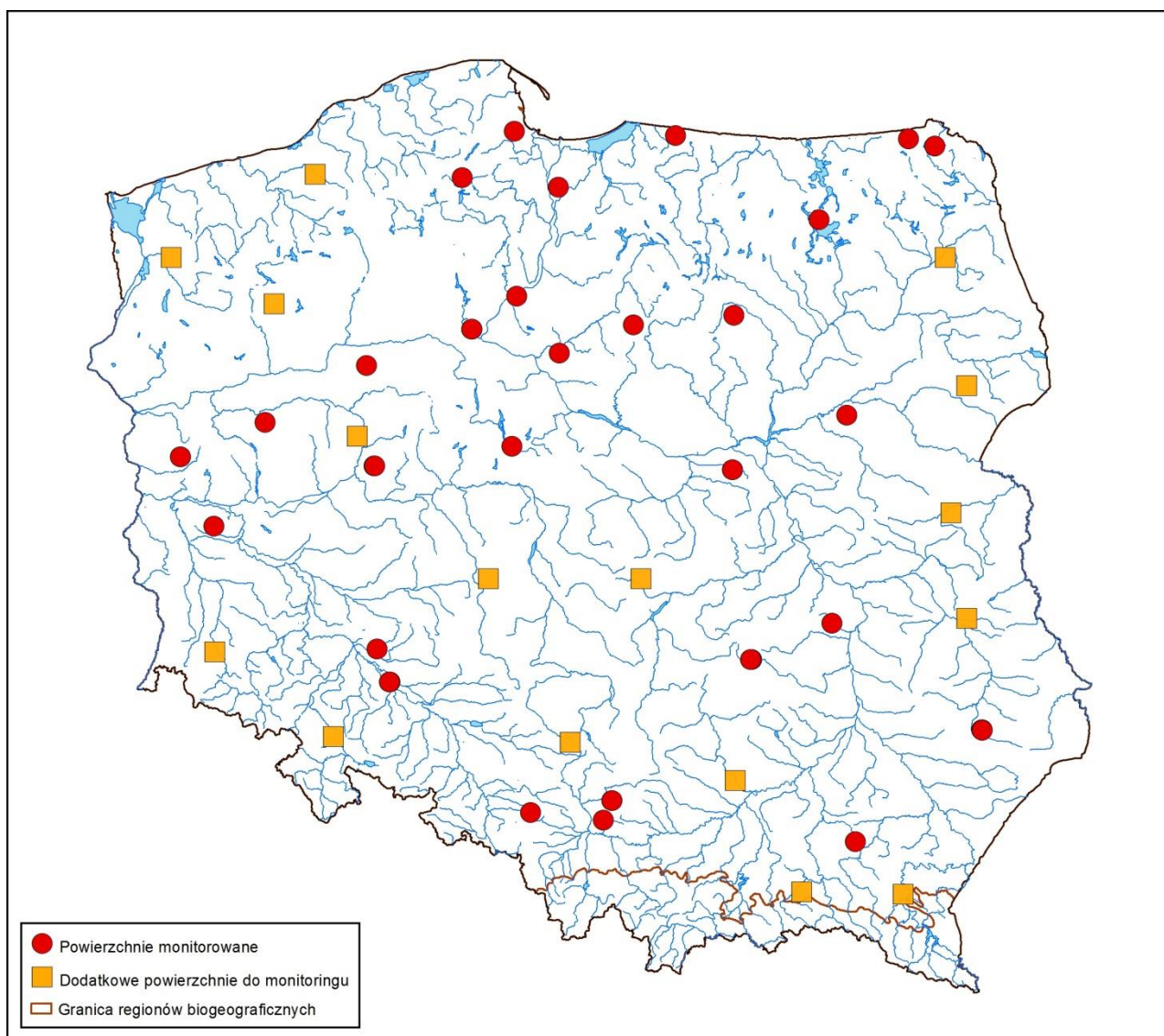

Autor raportu: Mariusz Rybacki

Eksperti: Niewolewska Justyna, Hetmański Tomasz, Majtyka Tomasz, Mazgajska Joanna, Miernik Katarzyna, Najbar Bartłomiej

Żaba śmieszka występuje w Polsce tylko w regionie biogeograficznym kontynentalnym. Jest to przedstawiciel żab zielonych (dodatkowo żaba wodna i żaba jeziorkowa), które należą do najtrudniejszych do oznaczania płazów krajowych.

Liczba i lokalizacja stanowisk i obszarów monitoringowych

Ryc. 1. Rozmieszczenie powierzchni monitoringu płazów

Żabę śmieszkę stwierdzono na 9 stanowiskach płazów - spośród 351 monitorowanych – w regionie biogeograficznym kontynentalnym (2,5% wszystkich stanowisk).

Stanowiska żaby śmieszki są rozmieszczone nierównomiernie w okolicach Zielonej Góry, Wrocławia, Gdańska, Warszawy i Kielc. Dane uzyskane z przeprowadzonego monitoringu nie obrazują – nawet w dużym przybliżeniu – faktycznego rozmieszczenia tego gatunku w Polsce. W jedynej jak dotąd pracy dotyczącej rozmieszczenia żab zielonych w Polsce wymienionych jest 97 stanowisk z większości regionów kraju (Rybacki i Berger 1994). Natomiast w Atlasie rozmieszczenia płazów i gadów w Polsce figuruje 245 kwadratów (wielkość 10 x 10 km²), w których stwierdzono ten gatunek (Rybacki 2003b). Należy przy tym zaznaczyć, że w jednym kwadracie często może znajdować się kilka stanowisk danego gatunku. Aby uzyskać dane reprezentatywne dla krajowej populacji żaby śmieszki zaleca się rozszerzenie terenów objętych monitoringiem o okolice: Szczecina, Koszalina, Poznania, Bydgoszczy, Olsztyna, Białegostoku,

Łodzi, Częstochowy, Kielc, Krakowa, Lublina i Rzeszowa (stanowiska niżowe w regionie kontynentalnym).

Tab. 1. Zestawienie badanych stanowisk, na których stwierdzono żabę śmieszkę

Lp.	Nazwa stanowiska	Lokalizacja stanowiska (obszary chronione)
1.	Biskupice 7	Mazowsze
2.	Biskupice Rów K	Mazowsze
3.	Jaroszowa Wola (Chojnowski 12)	Chojnowski Park Krajobrazowy, obszar Natura 2000 PLH140039 Stawy w Żabieńcu
4.	Krępa 19	obszar Natura 2000 PLB080004 Dolina Środkowej Odry
5.	Malbork 1	woj. pomorskie
6.	Oława 1	Dolny Śląsk
7.	Oława 18	Dolny Śląsk
8.	Stajnia Chojnów (Chojnowski 6)	Chojnowski Park Krajobrazowy, obszar Natura 2000 PLH140039 Stawy w Żabieńcu
9.	Suchedniów 10	Suchedniowsko-Oblęgorki Park Krajobrazowy, Obszar Natura 2000: PLH260010 Lasy Suchedniowskie

Wyniki badań i ocena stanu ochrony

Podsumowanie wyników badań wskaźników na stanowiskach

Charakterystyki populacyjne

Ze względu na trudności w oznaczaniu żab zielonych określenie faktycznego stanu populacji gatunków z tej grupy jest dużo trudniejsze niż w przypadku innych płazów krajowych. Dlatego nie przyjęto żadnych wskaźników stanu populacji gatunku i na wszystkich stanowiskach określono go jako nieznan. Na wszystkich stanowiskach obserwowano osobniki dorosłe.

Liczebność

Tylko na 6 stanowiskach obserwowano nieliczne osobniki dorosłe (1-12), a na pozostałych zarejestrowano głosy godowe.

Rozród

Trudności w oznaczaniu nie pozwoliły na oszacowanie liczebności jaj, kijanek i osobników przeobrażonych, czyli na określenie sukcesu reprodukcyjnego, który jest jednym z najważniejszych elementów przy określaniu stanu populacji każdego gatunku.

Wskaźniki stanu siedliska

Tab. 2. Zestawienie ocen zbiorczego wskaźnika jakości siedlisk na badanych stanowiskach żaby śmieszki

Wskaźnik	Ocena			
	FV	U1	U2	XX
Zbiorczy wskaźnik jakości siedlisk	3	1	3	2

Na 3 stanowiskach zbiorczy wskaźnik jakości siedlisk wskazuje na stan właściwy (FV), na 1 niezadawalający (U1), na 3 stanowiskach na zły (U2), a na 2 stanowiskach nie został określony.

Poniżej opisano, jak kształtowały się poszczególne składowe zbiorczego wskaźnika jakości siedlisk na monitorowanych stanowiskach w skali FV/U1/U2.

- **Region geograficzny**
Wszystkie stanowiska w monitoringu w 2010 roku znajdują się w obszarze niżowej Polski (A).
- **Udział szuwaru w linii brzegowej**
Tylko na 4 stanowiskach udział szuwaru w linii brzegowej wynosi 50-75%. Na 5 stanowiskach szuwar jest zbyt mały lub go brak (poniżej 50%).
- **Powierzchnia zbiornika**
Rozkład powierzchni zbiorników kształtował się następująco: 3 zbiorniki wielkości ponad 10 000m², 3 zbiorniki od 1000 do 10 000 m², 1 zbiornik poniżej 1000 m². Dla 2 zbiorników wielkości nie określono.
- **Zacienienie zbiornika**
4 zbiorniki były zacienione w małym stopniu, 3 w stopniu średnim, a 1 był zacieniony całkowicie.
- **Liczba zbiorników w promieniu 500 m.**
W sąsiedztwie 4 stanowisk znajdowało się od 4 do 24 zbiorników. W 3 przypadkach w promieniu 500 m nie było żadnego zbiornika.
- **Środowisko w promieniu do 100 m**
Wokół 5 stanowisk dominowały siedliska korzystne dla płazów (las liściaste i mieszane, łąki, wody), a wokół 4 stanowisk zanotowano niekorzystne otoczenie (zabudowa, lasy iglasty).

Tab. 3. Oceny parametrów stanu ochrony żaby moczarowej na badanych stanowiskach

Lp.	Stanowiska	Oceny			
		Stan populacji	Stan siedliska – wskaźnik zbiorczy (ocena wykonawcy)	Perspektywy	Ocena ogólna*
1.	Biskupice 7	XX	XX	U2	U2
2.	Biskupice Rów K	XX	XX	U1	XX
3.	Jaroszowa Wola (Chojnowski 12)	XX	U2	U1	U2
4.	Krępa 19	XX	FV	FV	FV
5.	Malbork 1	XX	U2	U1	U2
6.	Oława 1	XX	FV	FV	FV
7.	Oława 18	XX	FV	U1	U1
8.	Stajnia Chojnów (Chojnowski 6)	XX	U2	U1	U2
9.	Suchedniów 10	XX	U1	FV	U1
RAZEM		9 XX	3 FV (3) 1 U1 (1) 3 U2 (3) 2 XX (2)	3 FV (3) 5 U1 (1) 1 U2 (1) 0 XX (0)	2 FV (2) 1 U1 (1) 4 U2 (4) 1 XX (1)

*osobno z uwzględnieniem oceny siedlisk w oparciu o zbiorczy wskaźnik jakości siedliska i oparciu o ocenę eksperta wykonującego prace (w nawiasie)

Stan populacji: Stanu populacji gatunku na poszczególnych stanowiskach nie oceniano.

Stan siedliska: Na 3 stanowiskach stan siedliska oceniono jako właściwy (FV), na 1 jako niezadowolający (U1), a na 3 jako zły (U2).

Perspektywy zachowania z uwzględnieniem negatywnych oddziaływań i zagrożeń: Na 3 stanowiskach perspektywy zachowania gatunku określono jako dobre (FV), na 5 jako niezadowolające (U1), a na 1 jako złe (U2). Na obniżenie oceny perspektyw zachowania gatunku wpływ miały zagrożenia i oddziaływania, z których najczęściej (3 stanowiska) wymieniano wędkarstwo, a także położenie zbiornika w terenie zurbanizowanym.

Ocena ogólna: Stan ochrony gatunku oceniono jako właściwy (FV) tylko na 2 stanowiskach, jako niezadowolający (U1) również na 2, a na 4 stanowiskach jako zły. Jedno stanowisko – Biskupice Rówk – otrzymało ocenę nieznaną. Większość stanowisk otrzymała ogólną ocenę U2 ze względu na zły stan siedliska.

Gatunki obce: Na 4 stanowiskach wykazano obecność 3 gatunków obcych: *Carassius auratus gibelio* (Bloch, 1783), *Ameiurus nebulosus* (Le Sueur, 1819) i *Neovison vison* Schreber, 1777

Stan ochrony gatunku w obszarach Natura 2000

Spośród 9 monitorowanych stanowisk tylko 1 znajdowało się na obszarach Natura 2000. Ponieważ żaba śmieszka nie figuruje w II załączniku Dyrektywy Siedliskowej, dlatego nie oceniano stanu tego gatunku w obszarach Natura 2000.

Tab. 4. Występowanie żaby śmieszki na badanych obszarach Natura 2000

Obszar	Liczba stanowisk
Lasy Suchedniowskie (PLH260010)	1

Stan ochrony gatunku na poziomie regionu biogeograficznego

Tab. 5. Ocena stanu ochrony gatunku w badanym regionie biogeograficznym

Region	Oceny			
	Stan populacji	Stan siedliska	Perspektywy	Ocena ogólna
Region biogeograficzny kontynentalny	XX	U2	U1	U2

Stanowiska monitorowane w 2010 roku nie stanowią odpowiedniej reprezentacji zasięgu występowania żaby śmieszki w regionie biogeograficznym kontynentalnym. Na podstawie danych z nielicznych stanowisk trudno jest wyciągać wnioski na temat stanu gatunku i jego siedlisk. Można zauważyć jedynie, że wskaźniki charakteryzujące stan siedlisk, perspektywy i ocenę ogólną

są niższe niż w przypadku innych żab zielonych, jednak może być to wynikiem przypadku (zbyt mała próba).